

ВИЩИЙ ГОСПОДАРСЬКИЙ СУД УКРАЇНИ

01016, м. Київ, вул. О.Копиленка, 6, тел. 536-18-01, E-mail: inbox@vgsu.arbitr.gov.ua

25.11.2016 № 01-10/1097/3331/16 На № 11/10-1226 від 04.11.2016

Голові Верховної Ради України
Парубію А.В.

Шановний Андрію Володимировичу!

У Вищому господарському суді України розглянуто запит народного депутата України Вілкула О.Ю. стосовно надання роз'яснень щодо підвідомчості справ у спорах, пов'язаних з відшкодуванням Фондом гарантування вкладів фізичних осіб вкладникам (фізичним особам) коштів за вкладками, у зв'язку з чим повідомляємо таке.

За результатами розгляду наведеного запиту Вищим господарським судом України народному депутатові України Вілкулу О.Ю. надіслано листа від 23.11.2016 № 01-10/1097/3322/16.

Додаток: копія названого листа на 3 арк.

З повагою

Голова Вищого
господарського суду України

Б. Львов

ВИЩИЙ ГОСПОДАРСЬКИЙ СУД УКРАЇНИ

01016, м. Київ, вул. О.Копиленка, 6, тел. 536-18-01, E-mail: inbox@vgsu.arbitr.gov.ua

23.11.2016 № 01-10/1097/3322/16 На № 1611032 від 03.11.2016

Народному депутатові
Вілкулу О.Ю.

Шановний Олександрє Юрійовичу!

У Вищому господарському суді України розглянуто Ваш запит стосовно надання роз'яснень щодо підвідомчості справ у спорах, пов'язаних з відшкодуванням Фондом гарантування вкладів фізичних осіб вкладникам (фізичним особам) коштів за вкладами. У зв'язку з цим повідомляємо таке.

З огляду на приписи статей 1, 4¹, 12 Господарського процесуального кодексу України (далі – ГПК України) господарські суди розглядають справи в порядку позовного провадження, коли склад учасників спору відповідає положенням статті 1 ГПК України, а правовідносини, з яких виник спір, мають господарський характер.

Як наведено у підпункті 3.1 пункту 3 постанови пленуму Вищого господарського суду України від 24.10.2011 № 10 "Про деякі питання підвідомчості і підсудності справ господарським судам", господарський спір підвідомчий господарському суду, зокрема, за таких умов: участь у спорі суб'єкта господарювання; наявність між сторонами, по-перше, господарських відносин, врегульованих Цивільним кодексом України, Господарським кодексом України, іншими актами господарського і цивільного законодавства, і, по-друге, спору про право, що виникає з відповідних відносин; наявність у законі норми, що прямо передбачала б вирішення спору господарським судом; відсутність у законі норми, що прямо передбачала б вирішення такого спору судом іншої юрисдикції.

Упродовж тривалого часу господарські суди, керуючись зазначеними рекомендаційними роз'ясненнями, зокрема, щодо врахування судами складу учасників спору, господарського характеру правовідносин, з яких виник спір, а також виходячи із заявлених позивачем матеріально-правових вимог, розглядали справи за позовними заявами фізичних осіб – підприємців та юридичних осіб до неплатоспроможних банків або Фонду гарантування вкладів фізичних осіб (далі – Фонд) у випадку їх звернення до суду за захистом порушених прав, що виникли із цивільних відносин, а саме із цивільно-правової угоди.

Також, враховуючи наведене та виходячи з положень частини третьої статті 2 Закону України "Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом", статей 1, 12 Господарського процесуального кодексу

України, господарські суди не здійснювали розгляд справ у спорах, пов'язаних з відшкодуванням Фондом фізичним особам – вкладниками банку коштів за вкладками, як не підвідомчих господарським судам.

Верховний Суд України у постанові від 16.02.2016 № 21-4846a15/826/2043/15 виклав правову позицію, згідно з якою, виходячи з системного аналізу частини другої статті 2 Кодексу адміністративного судочинства України, статті 1, частини третьої статті 2 Закону України "Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом", пункту шостого статті 2 Закону України "Про систему гарантування вкладів фізичних осіб" та враховуючи положення статті 12 Господарського процесуального кодексу України, можна дійти висновку, що на спори, що виникають на стадії ліквідації (банкрутства) банку, не поширюється юрисдикція адміністративних судів.

Аналогічну правову позицію викладено і в постанові Верховного Суду України від 15.06.2016 № 21-286a16/826/20410/14.

Водночас у постанові від 09.11.2016 № 6-2309цс16 Верховний Суд України на підставі Закону України "Про систему гарантування вкладів фізичних осіб" дійшов висновку, що спір у даній справі підлягає розгляду по суті в порядку цивільного судочинства, оскільки позивач-фізична особа звернулася за захистом порушених прав, що виникли із цивільних відносин, а саме із цивільно-правової угоди.

Згідно із Законом України "Про судоустрій і статус судів" за своїм правовим статусом Вищий господарський суд України не наділений правом надавати обов'язкові для виконання вказівки з питань застосування норм права судам попередніх інстанцій. Разом з тим згідно з положеннями частини першої статті 111²⁸ ГПК України висновок Верховного Суду України щодо застосування норми права, викладений у його постанові, прийнятий за результатами розгляду справи з підстав, передбачених пунктами 1 і 2 частини першої статті 111¹⁶ цього Кодексу, є обов'язковим для всіх суб'єктів владних повноважень, які застосовують у своїй діяльності нормативно-правовий акт, що містить відповідну норму права. Висновок щодо застосування норм права, викладений у постанові Верховного Суду України, має враховуватися іншими судами загальної юрисдикції при застосуванні таких норм права.

Викладена Верховним Судом України у постанові від 09.11.2016 № 6-2309цс16 правова позиція щодо визначення підвідомчості справ, виходячи з характеру правовідносин, узгоджується з відповідною усталеною позицією Вищого господарського суду України. Проте зі змісту наведених постанов Верховного Суду України у сукупності не вбачається однозначної позиції щодо підвідомчості таких справ.

Водночас, виходячи з гарантованого Конституцією України права на судовий захист, господарські суди, дотримуючись правових приписів чинного законодавства, предметом регулювання якого є спірні правовідносини, та враховуючи ситуацію, що склалася, у кожному конкретному випадку

порушення прав вкладників матимуть за мету забезпечити доступ до правосуддя шляхом розгляду відповідних спорів.

З повагою

Голова Вищого
господарського суду України

Б. Львов